

Wetenschappelijk bewezen?

Conformisme in judo: Beïnvloeding van de hoekrechter door de scheidsrechter

Regelmatig wordt er door judoka's of trainers wel gediscussieerd over de beslissing van een scheidsrechter tijdens een kamp. Toch moeten we voor ogen houden dat de taak van een scheidsrechter helemaal niet evident is en dat hier fouten kunnen insluipen. Zij dienen immers in een fractie van een seconde te beslissen over de waarde die een bepaalde beweging waard is. Via dit onderzoek wilden we nagaan of hoekrechters (on)bewust worden beïnvloed in het geven van hun score door de score die de scheidsrechter kenbaar heeft gemaakt.

Conformisme of beïnvloeding door een meerderheid is een neiging van mensen om de gedragingen, attitudes en de opvattingen van andere groepsleden over te nemen. Dit fenomeen werd in de sport reeds onderzocht bij figuurschaatsen, synchronzwemmen, gymnastiek en rope-skippping. In al deze sporten kwam men tot de conclusie dat wanneer de juryleden de scores van elkaar vernamen, de scores na verloop van tijd dichterbij elkaar kwamen te liggen. In dit onderzoek wilden we nagaan of dit effect van conformisme ook optreedt bij een niet-schoonheidssport. De voorgenoemde sporten vallen immers onder de noemer schoonheidssport omdat de atleten scores krijgen op de esthetische aspecten, die vaak subjectief zijn, van de bewegingen die zij uitvoeren. Judo valt niet onder deze categorie aangezien er duidelijke regels zijn voor het toekennen van een bepaalde score en de wedstrijd gestreden wordt in een rechtstreeks duel tussen twee judoka's. Voor de verduidelijking, kata-wedstrijden vallen wel onder de noemer van schoonheidssport.

Het is zo dat tijdens een judokamp meestal eerst de scheidsrechter zijn score kenbaar maakt en nadien de beide hoekrechters pas aangeven of zij hem volgen of indien niet, hun score opgeven. Daarom was onze veronderstelling dat een hoekrechter die de score van de scheidsrechter kent eerder geneigd zal zijn om deze score te volgen, dan wanneer hij de score niet kent. Daarbovenop was ons vermoeden dat wanneer een hoekrechter wordt geconfronteerd met een gelijke score van de scheidsrechter en andere hoekrechter, hij nog meer geneigd zal zijn om te volgen. Dit tegenover de situatie waarin de scheidsrechter en andere hoekrechter verschillen in hun meegedeelde score.

Om dit na te gaan werden wedstrijdbeelden gebruikt die afkomstig zijn van de IJF bijscholingsdvd's voor scheidsrechters uit 2004 en

2005. Hiervoor werd gekozen om het herinneringseffect van de fragmenten zoveel mogelijk te beperken. Bij gebruik van recentere videofragmenten is de kans groter dat de deelnemers zich de werkelijke score zullen herinneren. De beelden werden eerst in een pretest getoond aan acht wedstrijdjudoka's en trainers. Zij gaven voor elk fragment hun score op. De criteria voor deze acht personen waren als volgt, minstens 18 jaar oud zijn en minimaal de eerste kyu (bruine gordel) als judograad hebben. Alle acht personen waren van het mannelijke geslacht. Zij hadden een gemiddelde leeftijd van 28.75 jaar (SD = 12.08) en gemiddeld 17.88 jaar ervaring als judoka (SD = 9.34). Op basis van hun scores werden de beelden dan gelijkwaardig in twee groepen van 22 fragmenten verdeeld.

Het eigenlijke onderzoek vond plaats tijdens de middagpauze van het Regionale Jeugdkampioenschap georganiseerd door de VJF in februari 2010. Van de aanwezige scheidsrechters waren er 20 bereid om deel te nemen, zij werden dan ook in twee groepen van 10 opgedeeld.

Beide groepen van scheidsrechters dienden de functie van hoekrechter te vervullen. Ze kregen ook telkens dezelfde beelden in dezelfde volgorde te zien. De beelden gevolgd door een stillstaand beeld waarop de score van enkel de scheidsrechter of van zowel scheidsrechter en andere hoekrechter werd meegedeeld. Wanneer groep 1 bij hun fragment een scheidsrechterscore te zien kregen, kregen de leden van groep 2 bij dat fragment geen score te zien. Wanneer groep 1 bij hun fragment een gelijke score van scheidsrechter en hoekrechter kregen meegedeeld, kreeg men in groep 2 bij dat fragment een verschillende score meegedeeld. Alle scores die werden meegedeeld waren gemanipuleerd. Dit wil zeggen dat ze verschillend waren van de scores die in de pretest waren gekomen.

Wanneer de deelnemers geconfronteerd werden met een scheidsrechterscore, lagen hun scores veel dichterbij deze scheidsrechterscore, dan wanneer men geen scheidsrechterscore kreeg meegedeeld. Daarbovenop constateerden we dat de scores die werden gegeven wanneer er geen scheidsrechterscore werd meegedeeld, significant verschillend waren van de scheidsrechterscore die bij dat fragment hoorde. Bijgevolg werd onze veronderstelling bevestigd dat hoekrechters beïnvloed worden door de score van de scheidsrechter. Daarentegen werd onze tweede veronderstelling niet bevestigd. Het bevestigen van de mening van de scheidsrechter door de collega-hoekrechter zorgt er niet voor dat de andere hoekrechter nog meer gaat conformeren.

Een verklaring voor dit resultaat ligt volgens ons in de tijdelijke hogere status van de scheidsrechter, hij is tijdens de wedstrijd de enige die over de mat kan bewegen en zich dus normaal ook in de beste positie bevindt om een oordeel te vellen over de judoworp. Dit kan de reden zijn waarom hoekrechters (on)bewust zijn oordeel een hogere waarde toekennen dan hun eigen oordeel en dat van de collega-hoekrechter, mede ook doordat er zo snel beslist dient te worden.

Graag wil ik langs deze weg de scheidsrechters, judoka's en trainers die hebben deelgenomen aan dit onderzoek nogmaals van harte bedanken.

Pieter Ginis

Masterproef aangeboden tot het behalen van de graad Master in Lichamelijke Opvoeding & Bewegingswetenschappen in 2010 aan de KU Leuven.